บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการการนิเทศทางสุขศึกษาของครูสุขศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 312 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.13 จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X (Statistical Package for the Social Sciences Version X) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครูสุขศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา

ครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 77.6 เป็นเพศหญิงร้อยละ 22.4 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 78.8 และมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีร้อยละ 94.0 วิชาเอกที่ครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาศึกษามาเป็นส่วนใหญ่ คือ พลศึกษา ร้อยละ 87.6 มีเพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้นที่ศึกษาวิชาเอกสุขศึกษาและมีประสบการณ์ในการสอนวิชาสุขศึกษาระหว่าง 6-15 ปี ร้อยละ 74.0 ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมทางด้านสุขศึกษา ร้อยละ 86.8 เรื่องที่เคยได้รับการอบรมเป็นส่วนใหญ่ คือ เนื้อหาวิชาสุขศึกษา ร้อยละ 75.6 และมีผู้ไม่เป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพทางสุขศึกษา ร้อยละ 88.4 ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่มีหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการสอนวิชาสุขศึกษาคือ ต้องสอนวิชาพลศึกษาร้อยละ 74.8

วิชาสุขศึกษา และด้านการจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษา

3.2 เมื่อศึกษาความต้องการการนิเทศแต่ละด้านโดยพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีความต้องการการนิเทศในระดับมากในแต่ละด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ข้อที่พบว่ามีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก คือ การจัดหาคู่มือครูสุขศึกษามาใช้ประกอบการสอน

3.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอนสุขศึกษา ข้อที่พบว่ามีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก คือ การขาดทักษะในการผลิตสื่อการสอนสุขศึกษา

3.2.3 ด้านการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา ข้อที่พบว่ามีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก คือ การสร้างข้อสอบในการวัดทัศนคติ

3.2.4 ด้านการจัดการนิเทศ ข้อที่พบว่ามีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก คือ

- การได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศ
- การนิเทศแบบเยี่ยมเยียนโดยศึกษานิเทศก์สุขศึกษามาเอง
- การนิเทศแบบปรึกษาเป็นรายบุคคล
- การให้ครูร่วมกลุ่มพัฒนาการสอนกันเองโดยมีศึกษานิเทศก์เป็นที่ปรึกษา
- การจัดอบรมให้ความรู้แบบประชุมสัมมนาหรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ
- การจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ข่าวสารและความรู้แก่ครู
- การจัดให้มีบริการหรือแนะนำการใช้เอกสารทางวิชาการและสื่อการสอน
- ดูการสาธิตการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ
- การจัดให้ไปศึกษาดูงาน
- การวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ

- การติดตามผลและการประเมินผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ
- การจัดให้มีคณะกรรมการบริหารงานด้านการนิเทศ
- การส่งเสริมให้ครูได้แสดงความคิดเห็นทางวิชาการ
- การเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ครูได้ทราบ
- การจัดให้มีศูนย์วิชาการ

และมีเพียง 4 ข้อเท่านั้น ที่พบว่ามีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับน้อย คือ

- การนิเทศแบบเยี่ยมเยียนโดยสถานศึกษาเป็นฝ่ายขอให้มานิเทศ
- การให้มีการนิเทศการสอนกันเองภายในโรงเรียน
- การจัดให้มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียนโดยศึกษานิเทศก์
- การจัดให้มีการวิเคราะห์ทางพฤติกรรมการสอนของครูหลังจากมีการสังเกตการสอนโดยศึกษานิเทศก์

3.2.5 ด้านคุณสมบัติของผู้ให้การนิเทศ พบว่าทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ

- มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการนิเทศวิชาสุขศึกษา
- มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ในการพัฒนาการสอนของครู
- ให้ความเห็นใจและสนใจต่อปัญหาของครู
- มีความรู้เกี่ยวกับผู้รับการนิเทศ
- มีความเชื่อมั่นในตัวผู้รับการนิเทศและตัวเอง
- ความมีมนุษย์สัมพันธ์
- ความสามารถในการใช้ภาษาติดต่อกับครูและผู้อื่น

- ให้เกียรติและยอมรับนับถือครู
- มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
- มีความศรัทธาในวิชาชีพสุขศึกษา

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เรื่อง ปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายเฉพาะประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 250 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายถึงร้อยละ 77.6 และมีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 78.8 ซึ่งถือว่าผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงนี้ เป็นวัยที่ถือว่าเป็นผู้ใหญ่หรือวัยทำงานครูสุขศึกษาเหล่านี้มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ร้อยละ 94.0 โดยศึกษาในสาขาวิชาเอกพลศึกษา ร้อยละ 87.6 ส่วนวิชาเอกสุขศึกษานั้นมีน้อยเพียง ร้อยละ 4.0 ซึ่งลักษณะดังกล่าว คือการที่ครูสุขศึกษามีวุฒิสูงสุดระดับปริญญาตรี ศึกษาวิชาเอกพลศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และส่วนน้อยที่ศึกษาวิชาเอกสุขศึกษา เป็นลักษณะที่เหมือนกับครูสุขศึกษาในสถานศึกษาทั่วไป ดังการวิจัยที่ผ่านมาของชัยยุทธ กุลดังวัฒนา (2528) สมพงษ์ เรืองศรี (2530) นพรัตน์ สุขุมาลพงศ์กุล (2530) และศิวิไล กสิกิจสกุลผล (2531) การที่มีครูสุขศึกษาที่มีวุฒิทางสุขศึกษามีน้อยเพราะว่าไม่มีอัตรารับโดยตรง ซึ่งจะรับแต่สาขาวิชาพลศึกษาและต้องสอนสุขศึกษาด้วย ครูส่วนใหญ่จึงมีแต่วุฒิทางพลศึกษา

ครูสุขศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมทางด้านสุขศึกษา ร้อยละ 86.8 โดยส่วนใหญ่ได้รับอบรมในเรื่องเนื้อหาวิชา ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ได้รับการอบรมน้อยไม่เกิน ร้อยละ 20 เช่น หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ การวัดและประเมินผล และจะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ขาดความรู้ในเรื่อง

กระบวนการเรียนการสอนสุขศึกษา ทำให้การสอนสุขศึกษาไม่บรรลุเป้าหมาย มีครูสุขศึกษาร้อยละ 88.4 ที่มิได้เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพทางสุขศึกษา ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมากถึงร้อยละ 86.6 อาจเนื่องมาจากการที่ครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาไม่เคยได้รับการนิเทศเลยถึงร้อยละ 65.2 นอกจากนี้ครูสุขศึกษายังรับหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือไปจากการสอนวิชาพลศึกษา ซึ่งเป็นวิชาหลักอยู่แล้วจึงไม่มีเวลาที่จะเตรียมการสอนในวิชาสุขศึกษาเพียงพอ ทั้งยังอาจไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของวิชาสุขศึกษาอีกด้วย จึงทำให้ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมาก ประกอบกับครูสุขศึกษาไม่ได้จบมาโดยตรง ซึ่งเป็นข้อคิดว่าควรปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูให้ได้เรียนวิชาสุขศึกษามากพอที่จะให้นักศึกษาออกมาทำงานได้ ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ต้องการได้รับการนิเทศในเรื่องสื่อการสอนสุขศึกษา ร้อยละ 56.4 และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสุขศึกษา ร้อยละ 55.6 การใช้หลักสูตรสุขศึกษาร้อยละ 40.0 เนื้อหาวิชาสุขศึกษาร้อยละ 47.2 การจัดบริหารโครงการสุขภาพในสถานศึกษาร้อยละ 37.2 การวัดและประเมินผลร้อยละ 27.2 อาจเป็นเพราะว่าครูสุขศึกษาส่วนใหญ่จบมาทางด้านพลศึกษา มิได้มีความรู้ทางด้านสุขศึกษาโดยตรง จึงอาจทำให้เกิดปัญหาในการสอนทำให้ต้องการที่จะได้รับการนิเทศมากในเรื่องสื่อการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสุขศึกษา ซึ่งถือว่าเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น ประกอบกับครูสุขศึกษาเคยได้รับการอบรมทางด้านความรู้ในเรื่องสื่อการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสุขศึกษาน้อย บุคคลที่ครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้ไปทำการนิเทศ คือ ศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูสุขศึกษามีความเชื่อถือในตัวศึกษานิเทศก์เป็นอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำในเรื่องการเรียนการสอนอย่างแท้จริง เพราะเป็นหน้าที่หลักประกอบกับเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์ในการสอนมาเป็นอย่างดี จึงทำให้มีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์มากกว่าผู้อื่น เป็นที่น่าสังเกตว่าครูต้องการศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความเข้าใจทางสุขศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยศึกษานิเทศก์ก็ควรให้ตระหนักในการคัดเลือกผู้ที่จะมาทำการนิเทศทางนี้ให้เหมาะสมตามความต้องการของครู และจากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาสังกัด กรมอาชีวศึกษามีหมวดพลานามัยร้อยละ 64.4

และมีอีกถึงร้อยละ 35.6 ที่ยังไม่มีหมวดพลานามัย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาดังกล่าวยังไม่เห็นความสำคัญของการมีหมวดพลานามัย

2. ปัญหาการสอนสุขศึกษา

2.1 ด้านการใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนรวมมีปัญหาในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาระดับมากในเรื่องการจัดหาคู่มือครูสุขศึกษามาใช้ประกอบการสอน จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่ครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีปัญหามากในเรื่องการจัดหาคู่มือครูสุขศึกษามาใช้ประกอบการสอน อาจเป็นเพราะว่าในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนการสอนสุขศึกษาเป็นของตนเอง แต่มิได้มีการทำแบบเรียนและคู่มือขึ้นใช้เอง หรือมีนักวิชาการหรือสำนักพิมพ์จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอน จึงประสบปัญหาดังกล่าวซึ่งแตกต่างไปจากการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาซึ่งมีนักวิชาการหรือสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ได้จัดทำแบบเรียนและคู่มือการสอนไว้ใช้ประกอบการสอนวิชาสุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ทำให้ไม่ประสบปัญหาหรือมีปัญหาน้อยในเรื่องการจัดหาคู่มือครูมาใช้ประกอบการสอน ดังการวิจัยของ จุไรรัตน์ แพรวพราย (2531) เมื่อหลักสูตรการเรียนการสอนสุขศึกษาของกรมอาชีวศึกษาแตกต่างไปจากหลักสูตรของกรมสามัญศึกษา ฉะนั้นการใช้แบบเรียนหรือคู่มือครูสุขศึกษาจึงเกิดปัญหา คือไม่สามารถใช้แทนกันได้ จึงทำให้ครูสุขศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาประสบปัญหาในเรื่องการจัดหาคู่มือสุขศึกษามาใช้ประกอบการสอนมากยิ่งขึ้น สาเหตุที่ทางกรมอาชีวศึกษามิได้มีการจัดทำคู่มือการสอนสุขศึกษาอาจเกิดจากการขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการสอนวิชาสุขศึกษาโดยเฉพาะ และเป็นที่น่าสังเกตว่าครูสุขศึกษามีปัญหาในการจัดหาคู่มือครูสุขศึกษา แสดงว่าครูสุขศึกษามีความต้องการคู่มือครูสุขศึกษามาใช้ประกอบการสอน ประเด็นนี้พอจะสรุปได้ว่าเป็นเพราะว่าครูสุขศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาสาขาพลศึกษา จึงอาจจะไม่มีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของวิชาสุขศึกษาเท่าที่ควร รวมทั้งกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ จึงทำให้ครูสุขศึกษามีความต้องการคู่มือครูมาใช้ประกอบการสอน เพื่อสร้างความมั่นใจในการสอนให้กับตนเองมากยิ่งขึ้น

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอนสุขศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนรวมมีปัญหาระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาระดับมากใน เรื่อง การขาดทักษะในการผลิตสื่อการสอนสุขศึกษา จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเกิดจากครูผู้สอนสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจใน เรื่องการผลิตสื่อการสอนสุขศึกษา เนื่องจากครูที่สอนสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีวุฒิทางสุขศึกษา โดยตรง ดังคำกล่าวของสุชาติ โสมประยูร (2525) คือ "ครูเป็นหัวใจของการดำเนิน การศึกษาในทุกระดับ วิชาต่าง ๆ จำเป็นต้องได้ครูที่มีคุณสมบัติเฉพาะจึงจะสามารถช่วย ให้นักเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้สมเจตนารมณ์ของหลักสูตร" ดังนั้นครู สุขศึกษาจึงควรเป็นผู้ที่มีวุฒิทางสุขศึกษาโดยตรงจึงจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา การจัดสื่อการสอนสุขศึกษา การวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาเป็นไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักศึกษาจะได้รับประโยชน์จากสิ่งนี้โดยตรง และอีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาขาดงบประมาณในการสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับ การผลิตสื่อการสอนเท่าที่ควร ประกอบกับผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษาเคยได้รับการอบรม ในเรื่องสื่อการสอนน้อย ซึ่งปัญหาในเรื่องการขาดทักษะในเรื่องการผลิตสื่อการสอนสุขศึกษานี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจุไรรัตน์ แพรวพราย (2531) ซึ่งพบว่าครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ ซึ่งไม่มีวุฒิทางสุขศึกษามีปัญหามากในเรื่อง การเลือกสื่อการสอนให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียน การสอน และการผลิตสื่อการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาสุขศึกษา

2.3 ด้านการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนรวม มีปัญหาระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาระดับน้อยทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนมา เป็นเวลานานคือ มากกว่า 5 ปี จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล วิชาสุขศึกษาเป็นอย่างดี จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ ข้อมูลข้างต้น ซึ่งพบว่ามีความต้องการการนิเทศน้อยในเรื่อง การวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา หรืออีกประการหนึ่งการที่ครูสุขศึกษามีปัญหาน้อยในด้านการวัดและการประเมินผลวิชาสุขศึกษา นั้นอาจเกิดจากครูผู้สอนไม่มีความรู้ทางด้านการวัดและประเมินผลทางสุขศึกษาอย่างเพียงพอ คือ ต้องวัดทั้งทางด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ แต่ครูผู้สอนสุขศึกษาอาจจะมีความ

ชำนาญในการวัดและประเมินผลทางด้านเนื้อหาแต่เพียงอย่างเดียว จึงอาจทำให้มองไม่เห็นปัญหาในการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาและไม่ทราบว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง

2.4 ด้านการจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนรวมมีปัญหาระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาระดับน้อยทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าครูที่สอนวิชาสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา อาจขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ในการจัดโครงการสุขภาพรวมทั้งวิธีการจัดดำเนินการโครงการสุขภาพในสถานศึกษา เพราะว่ามิได้ศึกษาทางด้านสุขศึกษาโดยตรง จึงมิได้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษา ประกอบกับไม่เคยมีประสบการณ์ทางด้านนี้จึงทำให้ครูสุขศึกษามองไม่เห็นปัญหา หรือคิดว่าสิ่งที่เป็นอยู่ไม่เป็นปัญหา หรืออาจจะไม่มีโครงการสุขภาพในสถานศึกษา และไม่ทราบว่าอะไรคือปัญหา

3. ความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษา

3.1 ด้านการใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ผลการวิจัยพบว่าครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความต้องการการนิเทศมากคือ การจัดหาคู่มือครูสุขศึกษามาใช้ประกอบการสอน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการที่ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่าครูสุขศึกษาประสบปัญหาในเรื่องขาดความมั่นใจในการสอน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนสุขศึกษาอย่างแท้จริง เพราะมิได้ศึกษามาทางสุขศึกษาโดยตรง และมักจะยึดตำราเรียนและคู่มือครูเป็นหลัก ประกอบกับครูสุขศึกษาไม่ทราบว่าจะไปหาคู่มือการสอนสุขศึกษาได้จากที่ใด เพราะว่าทางกรมอาชีวศึกษามิได้จัดทำไว้ให้ใช้และไม่มีนักวิชาการหรือสำนักพิมพ์ได้จัดทำขึ้น ดังนั้นครูสุขศึกษาจึงมีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องการจัดหาคู่มือครูมาใช้ประกอบการสอน

3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนและสื่อการสอนสุขศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความต้องการการนิเทศระดับมาก คือ ทักษะในการผลิตสื่อการสอน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า สาเหตุที่ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องดังกล่าวนั้น

อาจเกิดจากการที่ครูสุขศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจและวิธีการในการผลิตสื่อการสอน เพราะมิได้ศึกษามาทางด้านสุขศึกษาโดยตรง ประกอบกับครูสุขศึกษาขาดการฝึกอบรมทางด้านสื่อการสอน และปัจจุบันนั้นการใช้สื่อประกอบการสอนเป็นเรื่องที่สำคัญและมีความจำเป็น ครูสุขศึกษาจึงมีความต้องการการนิเทศในเรื่องทักษะในการผลิตสื่อการสอนมาก สาเหตุอีกประการอาจเกิดจากการที่สถานศึกษาไม่สนับสนุนในเรื่องการจัดทำสื่อการสอนสุขศึกษา เพราะไม่เห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา จึงทำให้ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน ซึ่งหากครูผู้สอนต้องการและจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อก็ต้องใช้จ่ายจากงบประมาณส่วนตัว ซึ่งเป็นไปได้ยาก

3.3 ด้านการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องการสร้างข้อสอบวัดทัศนคติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528) ที่พบว่าครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องของการสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพเพื่อวัดทัศนคติทั้ง 3 ด้าน ซึ่งเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเพราะข้อสอบวิชาสุขศึกษาแตกต่างจากข้อสอบวิชาอื่น ๆ คือ ข้อสอบวิชาสุขศึกษาจะต้องวัดและประเมินผลทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ (KAP) ซึ่งนอกจากจะแสดงให้ทราบว่านักเรียนได้เกิดการเรียนรู้แล้วยังมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพอีกด้วย และการสร้างข้อสอบในการวัดทัศนคตินั้นจะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านสุขศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งสุชาติ โสมประยูร (2525) ได้กล่าวว่าถ้าหากครูผู้สอนไม่ได้จบทางด้านสุขศึกษาโดยตรงแล้ว ในเรื่องการให้ความรู้อาจไม่มีปัญหาแต่จะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการวัดผลด้านการปฏิบัติและทัศนคติ เพราะไม่ทราบวิธีการวัดและประเมินผลทางด้านสุขศึกษา ดังนั้นครูสุขศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ที่ไม่ได้จบมาทางด้านสุขศึกษาโดยตรง จึงมีความต้องการการนิเทศมากในเรื่องการสร้างข้อสอบวัดทัศนคติ

3.4 ด้านการจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาไม่มีปัญหาในเรื่องการจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเกิดจากความไม่รู้

หรือไม่เข้าใจว่าอะไร คือ การจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษา ประกอบกับไม่ได้จัดทำขึ้นในสถานศึกษาหรือไม่ได้มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ จึงทำให้มองไม่เห็นและไม่ทราบว่าอะไรคือ ปัญหาของการจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษา จึงมีผลทำให้มีความต้องการการนิเทศในเรื่องนี้อยู่ในระดับน้อย

3.5 ด้านการจัดการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมในระดับมาก และเรื่องที่ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมากคือ การจัดให้ไปศึกษาและดูงาน การจัดให้มีศูนย์วิชาการ การเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนให้ครูได้ทราบ การดูสาธิตการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุที่ครูมีความต้องการด้านการนิเทศมากนั้น เป็นเพราะไม่เคยมีการนิเทศ และส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์เลย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของอัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528) ที่พบว่าในด้านการจัดการนิเทศทางสุขศึกษานั้นครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการนิเทศจากหน่วยศึกษานิเทศก์ เนื่องจากงบประมาณจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยไม่เพียงพอกับครูสุขศึกษา และปราณี วันธงชัย (2530) พบว่าครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศด้านกิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับในเรื่องการขาดศึกษานิเทศก์นั้นสถานศึกษาสามารถที่จะจัดดำเนินการได้ด้วยการนิเทศภายใน โดยไม่ต้องรอศึกษานิเทศก์ เช่น การจัดให้มีการสาธิตการสอนจากผู้เชี่ยวชาญหรือครูที่มีประสบการณ์ในการสอนสูงและประสบความสำเร็จในการสอน จัดให้ไปศึกษาและดูงาน และจัดให้มีบริการหรือแนะนำการใช้เอกสารและวัสดุการสอน และเป็นที่น่าสังเกตว่าในด้านการจัดการนิเทศนั้นมีเพียง 4 ข้อเท่านั้น ที่มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย คือ การจัดให้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูหลังจากมีการสังเกตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การนิเทศโดยการเยี่ยมเยียนโดยสถานศึกษาเป็นฝ่ายขอให้มานิเทศ การให้มีการนิเทศการสอนกันเองภายในโรงเรียน การจัดให้มีการสังเกตการสอนภายในชั้นเรียนโดยศึกษานิเทศก์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศในลักษณะที่เป็นส่วนตัว คือ ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง แต่จะไม่ชอบการนิเทศที่มีผู้มาคอยสังเกตการณ์ ซึ่งดูเหมือนว่ามีคนคอยมาจับผิดและจะชอบให้ผู้ที่มานิเทศมาให้ความช่วยเหลือด้วยตนเองมากกว่าจะไปขอร้องให้มา ดังที่นิพนธ์ ไทยพานิช (2531) กล่าวว่าครูส่วนใหญ่กังวลที่จะถูกวัดผลการสอน ถึงแม้ว่าผู้ที่นิเทศจะวัด

ผลการสอนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพก็ตาม แต่ครูจะคับข้องใจขาดความมั่นใจและความเชื่อมั่นในตัวผู้นิเทศ ในแง่ของการบริหารงาน ครูจะมีทัศนคติต่อผู้นิเทศต่อเสถียรภาพของอาชีพและส่วนตัวของเขา ส่วนเรื่องของการให้มีการนิเทศการสอนกันเองภายในโรงเรียนนั้น อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีความรู้สึกว่าเป็นผู้ที่มีความรู้อยู่ในระดับเดียวกันคงจะมีความรู้ไม่มากกว่ากันสักเท่าใดจึงไม่เกิดประโยชน์ที่จะให้มานิเทศการสอนกันเอง

3.6 ด้านคุณสมบัติของผู้ให้การนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีความต้องการด้านคุณสมบัติของผู้นิเทศโดยส่วนรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความต้องการมากทุกข้อ ข้อที่สำคัญคือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ มีความศรัทธาในวิชาชีพสุขศึกษา และให้ความเห็นใจและสนใจต่อปัญหาของครู จากกรณีดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าสาเหตุเนื่องมาจากไม่เคยมีการนิเทศทางด้านสุขศึกษาเลย จึงทำให้ครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศสูง และคุณสมบัติดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่ผู้ให้การนิเทศควรจะมีเพราะการนิเทศนั้นจะต้องพบปะกับบุคคลมากมาย การมีมนุษยสัมพันธ์จึงมีความจำเป็น และการที่จะพูดให้คนอื่นเชื่อในคำพูดของตนเองนั้นจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติในข้อนี้ ส่วนความมีศรัทธาในวิชาชีพสุขศึกษา จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการตั้งใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้ให้การนิเทศ คือ การให้การนิเทศวิชาสุขศึกษา ซึ่งจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงของผู้ให้การนิเทศ ซึ่งจะต้องก่อกำเนิดมาจากความศรัทธาในวิชาชีพเสียก่อน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษามีปัญหาในเรื่องการจัดหาคู่มือครูสำหรับใช้ประกอบการสอนมาก ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศวิชาสุขศึกษา คือ หน่วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา ควรจัดทำคู่มือครูสำหรับประกอบการสอนวิชาสุขศึกษาสำหรับหลักสูตรสุขศึกษาของกรมอาชีวศึกษา

2. กรมอาชีวศึกษาควรขอให้กระทรวงศึกษาธิการตั้งอัตราบรรจุครูที่จบวิชาเอกสุขศึกษาโดยตรงเพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและจัดให้ครู

ที่ไม่มีวุฒิทางสุขศึกษาและได้ทำหน้าที่สอนวิชาสุขศึกษาอยู่ได้เข้ารับการประชุมหรืออบรมสัมมนาเกี่ยวกับวิชาสุขศึกษาโดยเฉพาะเรื่อง การผลิตสื่อการสอน ปรัชญาการสอนสุขศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสุขศึกษาเป็นประจำ

3. กรมวิชาการหรือหน่วยศึกษานิเทศก์ควรจัดสร้างแบบวัดทัศนคติวิชาสุขศึกษาขึ้นเพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ควรมีการจัดตั้งศูนย์สื่อการสอนทางสุขศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น กรมพลศึกษา กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ กรมอาชีวศึกษา และกรมอนามัย เพื่อจัดหา จัดทำและสร้างสื่อการสอนไว้สำหรับเสนอแนะ เป็นตัวอย่างให้ครูขอยืมไปใช้ประกอบการสอนได้ นอกจากนี้ควรมีการจัดอบรมเรื่องการผลิตสื่อและการใช้สื่อการสอนให้ครูสุขศึกษาด้วย

5. จากการศึกษาวิจัยพบว่าครูสุขศึกษาถึงร้อยละ 46.8 ต้องการได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ ดังนั้นกรมอาชีวศึกษาควรจัดให้มีศึกษานิเทศก์ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญทางด้านสุขศึกษาโดยเฉพาะ หรือขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษาหรือกรมสามัญศึกษา จัดประชุมอบรมครูหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องปัญหาการสอนสุขศึกษาและความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในรูปแบบอื่น เช่น การสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียน หรือการสัมภาษณ์จากครูผู้สอนโดยตรง

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา

3. ควรมีการศึกษาในด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยของนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการสอนของครูสุขศึกษา โดยสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและนักศึกษา